

Anonimizirana različica

Prevod

C-799/19- 1

Zadeva C-799/19

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

30. oktober 2019

Predložitveno sodišče:

Okresný súd Košice I (Slovaška)

Datum izdaje sklepa o predlogu za sprejetje predhodne odločbe:

5. avgust 2019

Tožče stranke:

NI

OJ

PK

Tožena stranka:

Sociálna poisťovňa (zavod za socialno varstvo)

SKLEP

Okresný súd Košice I (okrajno sodišče v Košicah I) \ [...] \ je v zadevi **tožčih strank**: 1 / NI, \ [...] \ Hniezdne, 2 / OJ, \ [...] \ Hniezdne, in 3 / mladoletne PK, \ [...] \ Hniezdne, \ [...] \ zoper **toženo stranko**: **Sociálna poisťovňa** (zavod za socialno varstvo) s sedežem v Bratislavi, oddelek v Košicah \ [...], \ [...] \ zaradi **plačila 49.790,85 EUR z obrestmi**.

s k l e n i l o:

I. Prekiniti postopek v skladu s členom 162(1)(c) Civilný sporový poriadok (Zakona o pravdnem postopku).

II. Sodišču Evropske unije predložiti naslednji vprašanji:

1. Ali je treba člen 3 Direktive 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca razlagati tako, da pojem „neporavnane terjatve delavcev, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi“, vključuje tudi nepremoženjsko škodo, povzročeno zaradi smrti delavca zaradi nezgode pri delu?
2. Ali je treba člen 2 Direktive 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca razlagati tako, da se za plačilno nesposobnega šteje tudi delodajalec, zoper katerega je bil sicer vložen predlog za izvršbo v zvezi s sodno priznanim zahtevkom za nadomestilo za nepremoženjsko škodo zaradi smrti delavca zaradi nezgode pri delu, vendar je bilo v izvršilnem postopku ugotovljeno, da je dolg neizterljiv, ker delodajalec nima sredstev?

O b r a z l o ž i t e v:

- 1 16. oktobra 2003 je umrl pokojni RL, [...], [rojstni datum], ki je bil zaposlen pri delodajalcu KF, [...] [rojstni datum] s prebivališčem v [...] [naslov prebivališča] Košice (v nadaljevanju: delodajalec) zaradi nezgode pri delu, za katero je odgovoren delodajalec.
- 2 NI (v nadaljevanju: tožnica št. 1) je bila v času smrti pokojnega RL z njim v zakonski zvezi, OJ (v nadaljevanju: tožnica št. 2) in mladoletna PK (v nadaljevanju: tožnica št. 3) pa sta hčerki pokojnega RL.
- 3 V okviru tožbe, vložene 21. aprila 2004 na Okresný súd Košice II (okrajno sodišče v Košicah II, Slovaška), so tožeče stranke vložile odškodninski zahtevek za nezgodo pri delu pokojnega RL s smrtnim izidom, ki je obsegal enkratno odškodnino v višini 16.596,95 EUR za vsako od tožečih strank in nadomestilo za nepremoženjsko škodo v višini 16.596,95 EUR za vsako od tožečih strank.
- 4 Zaradi pravnih ukrepov (izključitev zadeve za ločen postopek) je bilo v ločenih postopkih posebej razsojeno glede zahtevka za odškodnino in zahtevka za nadomestilo.
- 5 S sodbo Okresný súd Košice II (okrajno sodišče v Košicah II) [...] [sklicevanje na številko zadeve], izdano dne 14. junija 2016, je bilo razsojeno, da toženi delodajalec tožečima strankama plača odškodnino v skupnem znesku 49.790,85 EUR (3 x 16.596,95 EUR). 16. septembra 2016 je zavod za socialno varstvo kot jamstvena ustanova to odškodnino prostovoljno v celoti izplačalo za zavarovanega delodajalca kot del obveznega zavarovanja delodajalca v primeru nezgode pri delu.

- 6 S sodbo sodišča Okresný súd Košice II (okrajno sodišče v Košicah II) [...] [sklicevanje na številko zadeve] , izdano dne 29. maja 2012 v zvezi s sodbo Krajský súd v Košicah \ [...] (okrožno sodišče v Košicah, Slovaška) [sklicevanje na številko zadeve] z dne 15. avgusta 2013 je bilo toženemu delodajalcu naloženo plačilo nadomestila tožečim strankam v skupnem znesku 49.790,85 EUR (3 x 16 596,95 EUR). Zavod za socialno varstvo je zavrnil izplačilo tega pravnomočno priznanega nadomestila za nepremoženjsko škodo za zavarovanega delodajalca, ker po njegovem mnenju odškodnina za nezgodo pri delu ni vključevala nadomestila za nepremoženjsko škodo.
- 7 Izvršilni postopek sodnega izvršitelja [...] [ime sodnega izvršitelja in sklicevanje na številko zadeve] zoper delodajalca, da bi pridobil nadomestilo za nepremoženjsko škodo, ni bil učinkovit in ni privedel niti do delnega plačila zahtevka, in sicer zaradi neizterljivosti dolga, izhajajoče iz plačilne nesposobnosti delodajalca.
- 8 Tožeče stranke so zaradi zavrnitve plačila nadomestila za nepremoženjsko škodo s strani zavoda za socialno varstvo in neizterljivosti dolga od delodajalca vložile tožbo na Okresný súd Košice II (okrožno sodišče v Košicah II) zoper zavod za socialno varstvo (v nadaljevanju: tožena stranka), s katero zahtevajo plačilo pravnomočno odobrenega nadomestila v skupnem znesku 49.790,85 EUR za zavarovanega delodajalca na podlagi zakonskega zavarovanja odgovornosti delodajalca za škodo, povzročeno zaradi nezgode pri delu.
- 9 Obenem so tožeče stranke vložile zahtevo za prekinitev postopka v skladu s členom 162 (1)(c) CSP \ (Zakon o pravnem postopku), da se pri Sodišču Evropske unije vložijo predlog za predhodno odločanje za odgovor na vprašanje glede razlage določb Direktive 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o zaščiti delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca, ki se nanašajo na izpolnitev zahtevkov tožečih strank.

II.

Pravo Unije in nacionalno pravo

- 10 Pri oblikovanju vprašanj za predhodno odločanje se je predložitveno sodišče oprlo zlasti na določbe uvodne izjave 4, člen 1(1), 2(1), 3, 8 in 16 Direktive 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca (v nadaljevanju: Direktiva 2008/94/ES) in člena 20 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.
- 11 V skladu z besedilom uvodne izjave 4 Direktive 2008/94/ES bi bilo treba za zagotovitev enake zaščite zadevnih delavcev opredeliti pojem plačilne nesposobnosti z vidika zakonodajnih trendov v državah članicah in vanj poleg likvidacije vključiti postopke zaradi insolventnosti . Z namenom določiti odgovornost jamstvene ustanove bi morale v tem kontekstu države članice predpisati, da se v primerih, ko ima plačilna nesposobnost za posledico več

postopkov zaradi insolventnosti, nastali položaj obravnava v enem samem postopku.

- 12 Na podlagi člena 1(1) Direktive 2008/94/ES se ta direktiva uporablja za terjatve delavcev, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij, do delodajalcev, ki so plačilno nesposobni v smislu člena 2(1).
- 13 V skladu s členom 2(1) Direktive 2008/94/ES se za namene te direktive šteje, da je delodajalec plačilno nesposoben, če je bila podana zahteva za sprožitev kolektivnih postopkov, ki temeljijo na plačilni nesposobnosti delodajalca, določenimi z zakoni in drugimi predpisi države članice, in vključuje delni ali popolni odvzem delodajalčevih sredstev ter imenovanje likvidacijskega upravitelja ali osebe, ki opravlja podobno nalogo, in ko je organ, ki je pristojen v skladu z navedenimi določbami:
 - (a) odločil, da se sproži postopek; ali
 - (b) ugotovil, da je podjetje ali obrat delodajalca dokončno zaprto in da razpoložljivo premoženje ne zadošča, da bi bila upravičena sprožitev postopka.
- 14 V skladu s členom 3, prvi stavek, Direktive 2008/94/ES države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da zagotovijo, da jamstvene ustanove, ob upoštevanju člena 4, jamčijo plačilo neporavnanih terjatev delavcev, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi ali delovnega razmerja, ki vključujejo, kadar to zahteva nacionalna zakonodaja, odpravnino ob prenehanju delovnega razmerja.
- 15 V skladu s členom 3, drugi stavek, Direktive 2008/94/ES so terjatve, ki jih prevzamejo jamstvene ustanove, neporavnane terjatve za plačila, vezane na obdobje pred in/ali, kot je ustrezno, po danem datumu, ki ga določijo države članice.
- 16 V skladu s členom 8 Direktive 2008/94/ES države članice zagotovijo potrebne ukrepe za varstvo interesov delavcev in oseb, ki so že zapustili delodajalčevo podjetje ali dejavnost na dan, ko ta postane plačilno nesposoben v zvezi s priznano ali bodočo upravičenostjo do starostnih prejemkov, vključno z družinskimi prejemki, iz naslova dodatnega pokojninskega podjetniškega ali medpodjetniškega zavarovanja izven obveznega socialnega zavarovanja.
- 17 Direktiva 2008/94/ES v skladu z njenim členom 11 ne vpliva na pravico držav članic, da uporabljajo ali uvajajo zakone in druge predpise, ki so za delavce ugodnejši. Izvajanje te direktive ne sme biti v nobenem primeru razlog za poslabšanje glede na obstoječi položaj v državah članicah in v zvezi s splošno ravnišo varstva delavcev na področju, ki ga ureja ta direktiva.
- 18 V skladu s prvim stavkom člena 16 Direktive 2008/94/ES je Direktiva 80/987/EGS, kakor je bila spremenjena z akti, navedenimi v Prilogi I, razveljavljena, brez poseganja v obveznosti držav članic glede rokov za prenos v nacionalno pravo in začetka uporabe direktiv, ki so določeni v delu C Priloge I.

- 19 V skladu s členom 16 drugi stavek Direktive 2008/94/ES se sklici na razveljavljeno direktivo upoštevajo kot sklici na to direktivo in se berejo v skladu s korelacijsko tabelo v Prilogi II.
- 20 V skladu s členom 20 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah so pred zakonom vsi enaki.
- 21 Za odškodninske zahtevke tožečih strank za nepremoženjsko škodo v okviru zakonskega zavarovanja odgovornosti delodajalca za škodo, se uporablja naslednje nacionalne zakonske določbe.
- 22 Člen 195(1) zakona št. 311/2001 Z.z., Zákonník práce (delovni zakonik), v različici, ki je veljala do 31. decembra 2003, določa, da če je delavec v okviru opravljanja službenih dolžnosti ali v neposredni povezavi z njihovim opravljanjem utrpel škodo na zdravju ali umrl zaradi nezgode (nezgoda pri delu), je za nastalo škodo je odgovoren delodajalec, pri katerem je bil delavec v času nezgode pri delu zaposlen v okviru delovnega razmerja.
- 23 Člen 204(1) Zákonník práce (delovni zakonik), v različici, ki je veljala do 31. decembra 2003, določa, da če zaradi nezgode pri delu ali poklicne bolezni delavec umre, odgovornost delodajalca vključuje:
 - (a) povračilo razumnih stroškov, nastalih v zvezi z njegovim zdravljenjem;
 - (b) povračilo razumnih stroškov, nastalih v zvezi s pogrebom;
 - (c) povračilo stroškov preživnine za preživele;
 - (d) enkratno odškodnino za preživele,
 - (e) odškodnino za premoženjsko škodo; člen 192(3) se uporablja na enak način.
- 24 V skladu s členom 44a(2) zákona č. 274/1994 Z.z., o Sociálnej poistovni (zakona št. 274/1994 o zavodu za socialno varstvo) v različici, ki je veljala do 31. decembra 2003 (v nadaljevanju: zakon št. 274/1994), ima delodajalec pravico, da v primeru, ko pride do zavarovalnega dogodka, zavod za socialno varstvo zanj izplača zahtevane odškodnine za škodo na zdravju zaradi nezgode pri delu, ki je nastala med trajanjem zavarovanja odgovornosti za škodo ali ki je bila povzročena zaradi poklicne bolezni, ki je prvič nastopila med zavarovanjem odgovornosti za škodo.
- 25 V skladu s členom 44a(3) Zakona št. 274/1994 je zavarovalni dogodek škoda na zdravju ali smrt, ki jo je povzročila nezgoda pri delu ali poklicna bolezen.
- 26 Člen 44a(4) zakona št. 274/1994 določa, da če odškodnino določi pristojno sodišče, se predpostavlja, da je zavarovalni dogodek nastopil šele z dnem, ko je odločba o obveznosti plačila s strani zavoda za socialno varstvo postala pravnomočna.

- 27 V skladu s členom 3(2) tretji in četrti stavek zakon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zakon št. 7/2005 o stečaju in prestrukturiranju ter spremembi nekaterih zakonov) je fizična oseba plačilno nesposobna, če ne more izpolniti vsaj ene finančne obveznosti v 180 dneh po roku plačila. Dolžnik, od katerega ni mogoče dobiti izplačila denarne terjatve z izvršbo ali ki ni izpolnil obveznosti, naložene s sodnim pozivom v skladu s členom 19(1)(a), se šteje za plačilno nesposobnega.

III.

Pomen vprašanj in razlogi za predlog za sprejetje predhodne odločbe

- 28 Področje uporabe zakonodaje Evropske unije zajema tudi varstvo delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca, ki je bilo urejeno z Direktivo 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o zaščiti delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca.
- 29 Glede na pravno naravo in učinke te direktive je državam članicam pustila določeno diskrecijsko pravico glede mehanizma in izbire ukrepov za zagotovitev varstva zahtevkov, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca, pri čemer je ta diskrecijska pravica omejena z obveznostjo države članice, da uresničuje namen te direktive, to je da zagotovi pošteno zaščito vseh zahtevkov iz delovnih razmerij do plačilno nesposobnih delodajalcev, vsaj v obsegu, ki izhaja iz direktive, s pridržkom, da lahko država članica hkrati sprejme zakone ali zakone in druge predpise, ki so za delavce na tem področju ugodnejši. (člen 11).
- 30 Eden od ukrepov za zaščito delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca je v skladu z nacionalno zakonodajo tudi institucija zakonskega zavarovanja odgovornosti delodajalca za škodo, povzročeno zaradi nezgode pri delu, ki jamči izplačilo odškodnine za nezgodo pri delu za delodajalca, zavarovanega s strani jamstvene ustanove – zavoda za socialno varstvo, neposredno upravičenim osebam.
- 31 Kar zadeva prostovoljno plačilo odškodninskega zahtevka s strani zavoda za socialno varstvo neposredno tožečim strankam, ni sporno, da v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca nacionalna zakonodaja v členu 204(1) Zákonník práce (delovnega zakonika) v zvezi s členom 44a (2) zakona št. 274/1994 jamči ne samo da se bo neposredno delavcu [v razmerju do zavoda za socialno varstvo] namesto delodajalca poravnal odškodninski zahtevek za „škodo na zdravju“, ampak v primeru [njegove] smrti tudi preživelim osebam za odškodninski zahtevek za škodo, ki je posledica nezgode pri delu.
- 32 V zvezi s tem prostovoljnim izplačilom odškodnine tožečim strankam s strani jamstvene ustanove, kakor tudi glede na obseg zahtevkov, za katere je delodajalec odgovoren v primeru smrti delavca v skladu s členom 204(1) delovnega zakonika, ni sporno, da čeprav je v členu 44a(2) kot zajamčen zahtevek iz zakonsko predpisanega zavarovanja jasno opredeljen le [odškodninski zahtevek za] „škodo

na zdravju delavca“, jamstvena obveznost zavoda za socialno varstvo vključuje tudi odškodninski zahtevek preživelih oseb.

- 33 Zato ostaja še naprej vprašanje, ali obveznost jamstvene ustanove, da povrne škodo, povzročeno zaradi nezgode pri delu, v okviru pojma škode iz člena 44a(2) zakona št. 274/1994 vključuje tudi nadomestilo za nepremoženjsko škodo.
- 34 Ker predložitveno sodišče utemeljeno dvomi, ali je razlaga, ki jo je predložila jamstvena ustanova in ki omejuje pojem škode, glede na varstvo zahtevkov v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca in ustaljeno sodno prakso Sodišča Evropske unije v skladu z določbami Direktive 2008/94/ES in z obveznostjo razlage nacionalnega prava v skladu z zakonodajo EU, meni, da je primerno odgovoriti na prvo vprašanje za predhodno odločanje ob upoštevanju naslednjih okoliščin.
- 35 Čeprav direktiva v členu 3 ne opredeljuje podrobno pojma „neporavnane terjatve delavcev, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi“, s pozitivnim izčrpnim naštevanjem [upoštevni primerov], ob upoštevanju, da vsebuje natančno določene omejitve jamstva za zahtevke, za katere je država članica upravičena izključiti ali omejiti plačila, je treba predpostaviti, da Direktiva glede na svoje cilje in vsebino ne omogoča samovoljne izključitve ali omejitve plačila zahtevkov, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi.
- 36 Direktiva 2008/94/ES natančno določa možnosti omejitve jamstva s strani države članice za izpolnjevanje zahtevkov, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij, glede možnosti izključitve nekaterih kategorij delavcev (člen 1(1)), kar zadeva možnost omejitve obdobja, za katero naj bi jamstvena ustanova izpolnila neporavnane zahtevke (člen 4) in kar zadeva ukrepe za preprečevanje zlorabe (člen 12), pri čemer pa odškodninski zahtevek zaradi nezgode pri delu ni zahtevek, ki ga države članice lahko izključijo.
- 37 Ker poleg tega ni nobenega dvoma, da zahtevki, ki jih jamstvena ustanova izpolni v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca, vključujejo odškodnino, ki se izplača preživelim osebam v primeru nezgod pri delu, je ključno vprašanje, ali pojem škode zaradi nezgode pri delu vključuje tudi nadomestilo za nepremoženjsko škodo.
- 38 V zvezi s tem je treba upoštevati tudi ustaljeno sodno prakso Sodišča Evropske unije, ki je v sodbi v zadevi, v kateri je tožeča stranka Katarina Haasova vložila tožbo proti toženima strankama Rastislavu Petriku in Blankia Holingovi (C-22/12), v zvezi z zahtevki, ki so kriti z obveznim pogodbenim zavarovanjem civilne odgovornosti za škodo, nastalo v zvezi z uporabo motornih vozil, navedlo, da „pojem telesnih poškodb zajema kakršno koli škodo – v delu, v katerem je odškodnina zanj iz naslova civilne odgovornosti zavarovanca določena z nacionalnim pravom, ki se uporabi v sporu – ki izvira iz posega v osebno celovitost, kar vključuje tako telesno kot duševno trpljenje“.

- 39 Čeprav se je omenjena sodba nanašala na obvezno zavarovanje civilne odgovornosti, ki izhaja iz uporabe motornega vozila, ni razloga, da bi od te razlage odstopili glede na namen zakonskega zavarovanja civilne odgovornosti za škodo, nastalo zaradi nezgode pri delu, tudi v primeru zahtevkov, ki jih krije zakonsko zavarovanje civilne odgovornosti za nezgode pri delu.
- 40 Namen zakonskega zavarovanja odgovornosti delodajalca za škodo, povzročeno z nezgodo pri delu, je zagotoviti odškodnino žrtvam nezgod pri delu, kar je mogoče doseči le tako, da se zavarovalnica obveže, da za zavarovanca izpolni vse zahtevke poškodovanih oseb, za katere je storilec odgovoren v skladu z nacionalno zakonodajo. Očitno je, da je smrt delavca najhujša posledica nezgode pri delu.
- 41 Zato v primeru, ko v skladu z nacionalno zakonodajo smrt v nezgodi pri delu povzroči civilno odgovornost za škodo, pa tudi civilno odgovornost za nepooblaščno poseganje v osebnostne pravice z zagotavljanjem nadomestila za nepremoženjsko škodo, mora biti tudi zahtevek za nadomestilo za nepremoženjsko škodo, ki jo je oseba utrpela zaradi nezgode pri delu, zajet z nadomestilom škode iz zavarovanja.
- 42 Drugačna razlaga bi privedla do nesmiselnega položaja, v katerem bi oškodovanci, če bi imel delavec nezgodo pri delu v prometni nesreči, prejeli odškodnino iz obveznega pogodbenega zavarovanja civilne odgovornosti za škodo, ki jo povzroči voznja z motornim vozilom, v drugih okoliščinah nezgod pri delu, ki izhajajo iz drugih razlogov pa oškodovanci ne bi prejeli nadomestila za nepremoženjsko škodo brez kakršnega koli razumnega razloga, in še to od jamstvene ustanove, ki jo je ustanovila država.
- 43 V primeru plačilne nesposobnosti delodajalca bi takšen položaj povzročil neobstoj kakršnega koli varstva za zahtevek, ki izhaja iz delovnega razmerja v povezavi s plačilno nesposobnostjo delodajalca, s čimer bi bilo onemogočeno uveljavljanje tega zahtevka.
- 44 Hkrati bi to stanje kršilo načelo enakosti strank v civilnopravnih razmerjih, povzročilo pa bi tudi neupravičeno prednost državne jamstvene ustanove pred zasebnimi zavarovalnicami, kar bi privedlo do kršitve člena 20 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.
- 45 V zvezi s tem je treba upoštevati tudi, da je Sodišče tudi v drugih primerih, ko se je od njega zahtevala razlaga podobnih pojmov škode ali nepremoženjske škode iz drugih pravnih aktov Unije ali mednarodnih sporazumov, katerih podpisnica je Evropska unija, vedno tako razlagalo te pojme, da se nanašajo tudi na nepremoženjsko škodo .
- 46 Sodišče Evropske unije je v sodbi Leitner (sodba z dne 12. marca 2002, C-168/00) razlagalo pojem „škoda“ iz člena 5 Direktive Sveta z dne 13. junija 1990 o paketnem potovanju, organiziranih počitnicah in izletih na način, da se nanaša na nepremoženjsko škodo.

- 47 Predložitveno sodišče je v zadevi Walz (sodba z dne 6. maja 2010, C-63/09) zaprosilo za pojasnitev, ali je pojem „škoda“ v členu 22(2) Konvencije o poenotenju nekaterih pravil za mednarodni letalski prevoz („Montrealska konvencija“), ki določa omejitve odgovornosti letalskega prevoznika za škodo, povzročeno zlasti v primeru izgube prtljage, treba razlagati tako, da vključuje tako premoženjsko kot nepremoženjsko škodo. Sodišče Evropske unije je pojem škode preučilo z vidika splošnih načel mednarodnega prava in pritrdilno odgovorilo na vprašanje. Glej tudi sodbo Sousa Rodríguez in drugi (sodba z dne 13. oktobra 2011, C-83/10), v kateri je Sodišče pri razlagi pojma „nadaljnje odškodnine“ iz člena 12 Uredbe (ES) št. 261/2004 o pravicah potnikov v letalskem prometu prišlo do istega sklepa\ [...] Sodišče Evropske unije je razsodilo, da je treba pojem „nadaljnje odškodnine“ razlagati tako, da nacionalnim sodiščem omogoča dodelitev odškodnine, ki vključuje nepremoženjsko škodo.
- 48 Čeprav se zgoraj navedene sodbe nanašajo na razlago drugih direktiv, ugotovitve Sodišča Evropske unije jasno kažejo na potrebo po enotni razlagi pojma škode, temelječega na načelu polne odškodnine, ki zajema tako premoženjsko kot nepremoženjsko škodo.
- 49 Če Sodišče Evropske unije glede na te okoliščine pri odgovoru na prvo vprašanje za predhodno odločanje ugotovi, da je treba pojem „neporavnane terjatve delavcev, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi“ v skladu s pravom Unije razlagati tako, da ti zahtevki vključujejo tudi nepremoženjsko škodo, povzročeno zaradi smrti delavca, ki je posledica nezgode pri delu, bo to sodišču omogočilo široko razlago pojma „škoda na zdravju“ v zvezi z nezgodo pri delu, v skladu s katero ta škoda vključuje tudi nepremoženjsko škodo.
- 50 Ker je v skladu z Direktivo prvi pogoj za varstvo neizpolnjenih zahtevkov, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi, plačilna nesposobnost delodajalca, je drugo vprašanje za predhodno odločanje namenjeno razlagi pojma plačilne nesposobnosti glede na naslednje okoliščine.
- 51 V tem primeru ni dvoma, da je zahtevek za povrnitev nepremoženjske škode zoper nekdanjega delodajalca KF neizterljiv. Delodajalec je fizična oseba, ki ni podjetnik in nima unovčljivega premoženja, njegov edini dohodek je invalidska pokojnina, poleg tega pa ima nekaj drugih neplačanih dolgov. Dejstvo, da je zavarovani delodajalec v razmerju do tožečih strank plačilno nesposoben, izhaja iz poročila sodnega izvršitelja o stanju izvršilnega postopka z dne 15. decembra 2014.
- 52 Kar zadeva plačilno nesposobnost delodajalca, je treba glede tožečih strank opozoriti, da glede na to, da je bila sodna odločbe, ki delodajalcu nalaga plačilo tožnicam (sodba Okresný súd Košice II (okrajno sodišče v Košicah II)) \ [...] \ z dne 29. maja 2012 v zvezi s sodbo Krajský súd v Košiciach (okrožno sodišče v Košicah) \ [...] \ z dne 15. avgusta 2013), izdana več kot 10 let od datuma nezgode umrlega RL, v tem primeru zoper delodajalca ni bilo mogoče sprožiti stečajnega

postopka, kar bi zaradi pomanjkanja sredstev delodajalca predstavljalo le formalni korak, ki bi pomenil znatno finančno in upravno breme.

- 53 Zoper delodajalca res ni bil sprožen noben uradni stečajni postopek v skladu z zakonom č. 7/2005 Z.z., o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a dopneni niektorých zákonov (zakonom št. 7/2005 o stečaju in prestrukturiranju ter spremembi nekaterih zakonov), vendar se v skladu s členom 3(2) zakona št. 7/2005 v primeru neizterljivosti zahtevkov v izvršilnem postopku fizična oseba šteje za plačilno nesposobno.
- 54 Čeprav se člen 2(1) Direktive 2008/94/ES v zvezi s plačilno nesposobnostjo nanaša predvsem na formalni kolektivni ali likvidacijski postopek, pa iz uvodne izjave 4 izhaja potreba po širokem razumevanju pojma plačilne nesposobnosti zaradi pravične zaščite danih zahtevkov, kar napeljuje k ugotovitvi, da je treba pojem „plačilno nesposoben“ razlagati široko, in to v položaju, v katerem samo nacionalno pravo (člen 3(2) zakona št. 7/2005) temelji na zakonski domnevi o plačilni nesposobnosti fizične osebe na podlagi neizterljivosti zahtevkov v izvršilnem postopku.
- 55 To ugotovitev potrjuje tudi sodba Sodišča z dne 19. novembra 1991 v združenih zadevah C-6/90 in C-9/90 Francovich in Bonifaci proti Republiki Italiji, ker je bila v tej zadevi (Francovich) plačilna nesposobnost delodajalca potrjena šele v izvršilnem postopku (poročilo sodnega izvršitelja o neuspešnem izvrševanju sodne odločbe), kar je Sodišče priznalo kot zadostno, da se delodajalca razglasi za plačilno nesposobnega, ob upoštevanju, da je zadevo še vedno vsebinsko preučilo.
- 56 Glede na te okoliščine je mogoče Direktivo 2008/94/ES razlagati tako, da se lahko tudi delodajalec, ki je bil v izvršilnem postopku zaradi neizterljivosti terjatve, ker ni imel sredstev, razglašen za plačilno nesposobnega, šteje za plačilno nesposobnega.
- 57 Ker se je zadevna nezgoda pri delu zgodila 16. oktobra 2003, tj. pred pristopom Slovaške k Evropski uniji, je sodišče menilo, da je treba preučiti pristojnost Sodišča Evropske unije za odgovor na zastavljeno vprašanje za predhodno odločanje tudi z vidika časovnega okvira (*rationae temporis*).
- 58 Iz sodne prakse Sodišča Evropske unije izhaja, da je Sodišče s stališča časovne pristojnosti (*rationae temporis*) načeloma pristojno za odgovore na vprašanja za predhodno odločanje, v zvezi s katerimi so dejstva nastala po pristopu zadevne države članice k Uniji, vendar so dovoljene izjeme.
- 59 Pristojnost Sodišča Evropske unije, da odgovori na vprašanje za predhodno odločanje v skladu s prakso odločanja, se uporablja tudi v primerih, ko so se dejanske okoliščine v zadevi začele pred pristopom zadevne države članice k Uniji, vendar so se nadalje razvijale v obdobju po pristopu, pa tudi v primeru, ko je v zadevi pristojni organ države članice odločal že po pristopu na podlagi odločbe z konstitutivnimi učinki (na primer sodba Sodišča dne 14. junija 2007, C-64/06).

- 60 Obravnavani primer velja tudi za primer tožnic, ker so se dejanske okoliščine v tej zadevi (nezgoda umrlega RL s smrtnim izidom kot zavarovalni dogodek) začele sicer leta 2003, vendar pa sta bili odločbi o zahtevkih tožnic do zavarovanega delodajalca, ki sta bili podlaga za zahtevek tožnic za izplačilo dajatev zoper toženo stranko, in sicer sodba Okresný súd Košice II (okrajnega sodišča v Košicah II) \ [...] z dne 29. maja 2012 v zvezi s sodbo Krajský súd v Košicah (okrožno sodišče v Košicah) \ [...] z dne 15. avgusta 2013, izdani šele dolgo po pristopu Republike Slovaške k Evropski uniji.
- 61 Poleg tega bi bilo treba v zvezi s tem upoštevati tudi čas nastanka zahtevka do jamstvene ustanove, določen v nacionalni zakonodaji, ki v členu 44a(4) zakona št. 274/1994 določa, da če o odškodnini za škodo, povzročeno zaradi nezgode pri delu, odloči sodišče, se šteje, da je zavarovalni dogodek nastopil šele na dan, ko je odločitev, ki zavodu za socialno varstvo nalaga plačilo, postala pravnomočna, kar velja tudi v tej zadevi.
- 62 Glede na zgoraj navedeno je treba torej ugotoviti, da je v obravnavanem primeru Sodišče Evropske unije pristojno, da odgovori na vprašnji za predhodno odločanje.

IV. Povzetek

- 63 Glede na zgoraj navedeno in glede na splošni interes za enotno uporabo prava Unije ter dejstvo, da ustaljena sodna praksa ne daje potrebnega pojasnila v okviru povsem novega pravnega in dejanskega stanja, je sodišče sklenilo, da bi moralo Sodišče Evropske unije odgovoriti na vprašnji za predhodno odločanje. Zato je v skladu s členom 162(1)(c) Civilný sporový poriadok (zakon o pravdnem postopku) in člena 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije sodišče prekinilo postopek in odločilo, kot je navedeno v izreku II.

[opozorilo, da vložitev pritožbe ni mogoča]

Košice, dne 5. avgusta 2019.